

*А.А. Мещеряков, канд. екон. наук,
Дніпропетровська державна фінансова академія*

УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ТА ПАСИВАМИ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ ЯК ОСНОВА ПОБУДОВИ ЙОГО ВНУТРІШНЬОЇ ЕКОНОМІКИ

Незважаючи на загальний характер ресурсного фонду, напрями використання різних його джерел за певними категоріями вкладень повинні відповідати чітким пріоритетам, виходячи з економічної сутності операцій, необхідності підтримання ліквідності і рівня.

Для розподілу джерел залучення коштів за напрямками їх використання пропонується такий алгоритм. На першому етапі проводиться групування статей балансу банку за укрупненими показниками та визначення різниці між пов'язаними пасивами та активами.

Негативна різниця між одними джерелами залучення і напрямками використання ресурсів, виходячи із сутності балансу, повинна бути покрита за рахунок позитивної різниці по інших.

Знаючи за рахунок яких джерел ресурсів і в якому обсязі сформована кожна стаття активу, можна за вартістю кожного виду ресурсів визначити процентну складову витрат за кожним видом вкладень.

Проаналізувавши обсяги і вартість ресурсів, що використані в активних операціях, можна робити висновки про ефективність даних вкладень – отриману маржу та фінансові результати діяльності підрозділів банку.

Сума непроцентних витрат, що відноситься на собівартість конкретного банківського продукту, визначатиметься місячною сумою витрат на одного працівника і кількістю працівників, які зайняті реалізацією цього продукту.

При внутрішньобанківському перерозподілі витрат і доходів між функціональними підрозділами банку за моделлю управління ресурсами “загальний фонд коштів” пропонуються такі принципи:

1) функціональні підрозділи, що здійснюють активні операції, оплачують вартість пасивів пропорційно обсягу розміщених ними ресурсів у загальному обсязі активів, за винятком недохідної їхньої частини;

2) сума витрат підрозділу, визначена відповідно до першого принципу, перерозподіляється між підрозділами відповідно до питомої ваги ресурсів, що акумулюються ними у загальному обсязі пасивів, за винятком власних і безкоштовних пасивів та ресурсів того підрозділу, що аналізується.

За умови використання моделі “загальний фонд коштів” немає необхідності аналізувати звіт про фактичні відсоткові доходи і витрати. Виходячи з наведених вище принципів розрахунку для розрахунку суми доходів та внутрішніх витрат підрозділів, нам необхідно знати лише загальну суму доходів та видатків, що підлягає перерозподілу.

1. Визначимо структуру активу без врахування недохідних активів і пасиву без врахування капіталу та кредиторської заборгованості. Тобто ми

визначаємо структуру залучених та запозичених коштів банку, які є основою для нарахування процентних платежів.

2. Відповідно до першого із зазначених вище принципів розподіляємо вартість пасивів пропорційно обсягу розміщених ресурсів у загальному обсязі активів, за винятком недохідної їхньої частини.
3. Відповідно до другого із зазначених принципів визначена сума процентних витрат перерозподіляється між підрозділами відповідно до питомої ваги ресурсів, що акумулюються ними у загальному обсязі пасивів, за винятком власних коштів банку та ресурсів того підрозділу, що аналізується.
4. Відповідно до цієї структури перерозподіляємо внутрішні платежі за ресурси підрозділу міжбанківських операцій.
5. На підставі внутрішньобанківського перерозподілу доходів розраховуємо підсумок доходів, які належать до підрозділів. При цьому їх загальну суму розподіляємо відповідно до частки в активах.

Аналіз ефективності продажів банківських послуг здійснюється, виходячи з напрямків, за якими розподіляються джерела ресурсів, та порівняння вартості пасивів, що задіяні у формуванні конкретних активів банку, з прибутковістю останніх.

Дослідження показало, що використання різних підходів може суттєво змінити оцінку ефективності діяльності структурних одиниць банку в рамках системи внутрішньої економіки. Але зміна оцінки ефективності діяльності структурних підрозділів банку не може змінити основи побудови його внутрішньої економіки – організації злагодженої взаємодії підсистем банку, у технологічному ланцюжку формування та використання ресурсної бази.

Мещеряков, А.А. Управління активами та пасивами комерційного банку як основа побудови його внутрішньої економіки [Текст] / А.А. Мещеряков // Міжнародна банківська конкуренція: теорія і практика: зб. тез доп. II Міжнародної науково - практичної конференції (31 травня – 1 червня 2007 р.). – Суми: УАБС НБУ, 2007. – С. 16-17.